

Personröster och politisk makt¹

Vi visar att resultatet i personvalet har stor betydelse för vilka personer som tilldelas politisk makt i svenska kommuner. Att få flest kryss på en valsedel mer än fördubblar sannolikheten att bli förstnamn och inom kommunens största parti fördubblar personvalsvinnaren sin sannolikhet att bli kommunstyrelsens ordförande. Vi använder en regression discontinuity design för att visa att väljarstöd i form av personröster är den direkta orsaken till denna maktförskjutning. Vi visar också att väljarnas påverkan genom personröster har förbättrat kompetensen bland toppolitikerna inom svensk kommunpolitik och att effekterna varit som störst i de partier som dominerar politiken i sin kommun.

Den viktigaste institutionen i en representativ demokrati är de allmänna valen. Det är där som väljarna utvärderar sina företrädare och utkräver ansvar från dem. Om politiken inte uppfyllt väljarnas förväntningar kan de frånta de styrande politikerna makten. Detta är en grundläggande kontrollmekanism i det demokratiska systemet, eftersom den ger politikerna tydliga motiv att "sköta sig" även när det inte är val (Barro 1973; Ferejohn 1986).

Olika valsystem ger väljarna olika möjligheter att utkräva ansvar. En svaghet med proportionella valsystem där politiker får sina mandat enligt valsedlarnas rangordning – det system vi haft i Sverige i mer än ett sekel – är att det ger en svagare koppling mellan väljare och individuella politiker än i majoritetsvals-system (Powell 1984; Lijphart 1984; Taagepera och Shugart 1989). När väljarna lägger sin röst på partier snarare än enskilda politiker har väljarna små möjligheter att direkt belöna (bestraffa) individer som motsvarat (missbrukat) deras förtroende.

Liksom i andra länder med liknande valsystem har Sverige försökt att komma till rätta med denna svaghet genom att införa inslag av personval. Från och med 1998 har de svenska väljarna möjlighet att kryssa för enskilda politiker på valsedeln. Tanken bakom denna reform var att öka de styrande politikernas motiv att bygga direkta relationer med väljarna: i brist på för-

OLLE FOLKE, TORSTEN PERSSON OCH JOHANNA RICKNE

Olle Folke är fil dr i nationalekonomi och verksam vid SIPA, Columbia University och Institutet för Näringslivsforskning (IFN). of2152@columbia.edu

Torsten Persson är professor i nationalekonomi vid IIES, Stockholm universitet och London School of Economics. torsten.persson@iies.su.se

Johanna Rickne är fil dr i nationalekonomi och verksam vid SIPA, Columbia University och Institutet för Näringslivsforskning (IFN). Kjr2123@columbia.edu

¹ Denna uppsats bygger på den längre arbetsrapporten "Preferential Voting, Accountability and Promotions into Political Power: Evidence from Sweden", http://www.ifn.se/publikationer/working_papers/2014/1002. Vi vill tacka Jim Snyder, Pär Nyman, Daniel Markham Smith, Mikael Gilljam, Jenny Madestam, Henrik Oscarsson och seminariedeltagare på MPSA 2013, EEA 2013, IEB Workshop 2013, Uppsala universitet, Lunds universitet, Göteborgs universitet, Columbia University, Caltech och University California, Berkeley för hjälpsamma kommentarer. Vi vill även tacka ERC, Vetenskapsrådet och Torsten och Ragnar Söderbergs Stiftelse för ekonomiskt stöd.

troende kan missnöjda väljare ersätta politikern genom att ”kryssa in” en annan kandidat från partiets valsedel.

I samtliga länder som genomfört liknande reformer har dessa, liksom i Sverige, dömts ut som ett stort misslyckande. Den huvudsakliga kritiken har varit att endast ett fåtal politiker fått plats i riksdag, landsting och kommunfullmäktige enbart på grund av sina personröster (Berggren m fl 2001; Mueller 2005; Andeweg 2005). I de kommunala valen har mer än 90 procent av kryssen har gått till politiker som inte behövt dem för att bli valda eftersom de redan stod så pass långt upp på valsedeln. Slutsatsen har därför varit att väljarna i praktiken inte har utnyttjat reformen till att utkräva ansvar från enskilda politiker. Som en direkt reaktion på denna kritik ska personvalsspärren sänkas i nästa riksdagsval (SOU 2008:125).

Vi menar att kritiken mot personvalssystemet har varit förhastad. Även om reformen inte har påverkat vilka politiker som blir invalda i riksdag, landsting eller kommunfullmäktige finner vi att den haft stor betydelse för fördelningen av makt inom partigrupperna. Att bli den politiker som får *flest personröster* av alla på sin valsedel ökar sannolikheten att bli förstannamn på valsedeln i nästkommande val med hela två tredjedelar.² Likaså ökar sannolikheten för den vinnande politikern att bli ordförande för kommunstyrelsen under den aktuella mandatperioden till mer än det dubbla för den politiker som vinner flest röster i den styrande majoritetens största partigrupp. Vår analys visar alltså att partier på kommunal nivå är mycket lyhörda för personvalsresultatet. Att väljarnas kryss på detta sätt har påverkat tillsättning och avsättning av politiska ledare innebär att deras förmåga och möjlighet att utkräva ansvar, om än via en annan kanal än den förmodade, har ökat långt mer än vad man tidigare trott.

Vår undersökning bygger på data om alla svenska partigrupper och alla personröster i alla kommunalval sedan 1998 fram till 2010. Ett viktigt bidrag jämfört med tidigare forskning är att vi skattar ett orsakssamband mellan personröster och politisk makt. Även om studier av personval i andra länder har visat på ett positivt samband mellan att få många personröster och att få mer framträdande positioner i nästa val (Mueller 2005; Crisp m fl 2013) är det problematiskt att säga att personrösterna *orsakat* en bättre och snabbare karriär. De som får många röster är sannolikt mer ambitiösa och karismatiska än andra politiker, egenskaper som också gynnar dem karriärmässigt. Om en politiker med fler röster också har en bättre politisk karriärutveckling kan detta därför bero av politikerns egenskaper snarare än av dennes personkryss.

För att lösa detta utmanande statistiska problem använder vi oss av en så kallad *regression discontinuity design* (RDD), en numera allt mer använd skattningsmetod inom nationalekonomi och statskunskap. Den grundläggande idén bakom metoden är att använda sig av ett tröskelvärde, en diskontinuitet, i närheten av vilken det kan anses helt slumpmässigt om man hamnar på

² Detta resultat är i linje med Folke och Rickne (2012) som visar att sannolikheten att bli listetta för dem som är garanterade att bli invalda på basis av sin listrank ökar med nästan 10 procentenheter om de precis kommer över spärren för att bli personvald.

ena eller andra sidan tröskeln. Denna metod gör det möjligt att skatta den kausala effekten av att vinna flest personröster i en partigrupp.

Det finns flera möjliga förklaringar till partiernas beteende. Genom personvalet får partiet veta vilka politiker som är populära i väljarkåren. En svensk rikspolitiker sade i en intervju att partierna vore ”dumma” om de inte tog hänsyn till personrösterna. Eftersom partierna vill vinna val är det logiskt att politiker som bidrar till detta mål också får ökad politisk makt. Dessutom finns det ett symbolvärde av att den politiker som fått mest direkt väljarstöd även leder partigruppen. Detta symbolvärde syns t ex i det faktum att lokala media ofta rapporterar kritiskt om fall där personvalsvinnare inte belönas med ökat inflytande. Som ett enskilt exempel kan nämnas en ledare av Douglas Brommesson i *Kristianstadsbladet* som pekar på att flera av kommunens partier låtit personvalsvinnare behålla relativt undanskymda positioner i den politiska hierarkin: ”Exemplen visar oss att partierna har en märklig oförmåga att lämna över makten till de väljare de ska styra över” (Brommesson 2006).

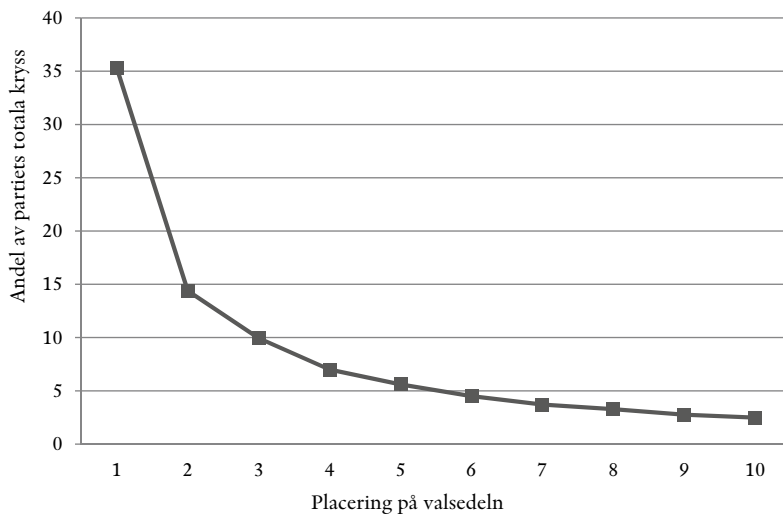
Våra resultat visar att personvalet på sätt och vis fungerar på samma sätt som ett primärval i ett valsystem med majoritetsval. I primärval har väljarna möjlighet att välja vilka som ska representera partiet i de allmänna valen, medan personval ger väljarna möjlighet att påverka vem som får mest makt inom partiet. I en fördjupande analys undersöker vi om personvalet fyllt en liknande roll som primärvalen haft i USA och Latinamerika. I dessa länder har införandet av primärval lett till ökad politisk konkurrens mellan politiker inom partier som *de facto* saknat konkurrens från andra partier inom sin valkrets. Vår fördjupade analys beskriver även vilka politiker väljarna röstat fram. Här finner vi att väljarna belönar mer kompetenta politiker med fler personröster samt att partierna själva är mer benägna att belöna kompetenta politiker som fått flest personkröss.

1. Kort om personvalsreformen

År 1909, hundra år innan personvalet infördes, genomförde Sverige en radikal reform av valsystemet när enmansvalkretsar ersattes med flermansvalkretsar. Skiftet innebar att de allmänna valen kom att stå mellan politiska partier i stället för mellan enskilda politiker vilket tydligt ökade partiernas makt. Genom att rangordna politiker på sina valseklar fick partierna det huvudsakliga inflytandet över vilka politiker som kom att företräda dem i folkvalda församlingar. Redan vid denna tidpunkt fanns krav i debatten på att man borde balansera partiernas makt med någon form av personval.

Introduktionen av personvalet kom dock att dröja ända till valet 1998. I början av 1990-talet föreslog en statlig utredning ett system med en frivillig personröst per väljare, ett förslag som de flesta partier ansåg gav en bra balans mellan partival och personval. Genom att välja att *inte* lägga en personröst kunde väljaren visa att den stödde partiets egen rangordning av

Figur 1
Andelen av den genomsnittliga kommunala partigruppens totala antal personkryss som gått till personer på 1:a till 10:e plats på valsekeln

Källa: Egna beräkningar.

kandidater. Personvalsspärren skyddade samtidigt partiernas inflytande: för att vinna ett kommunalt mandat med personröster behövde en kandidat 5 procent av partiets samtliga röster i valkretsen (motsvarande spärr i riksdagsvalet sattes till 8 procent).

2. Väljarna röstar på toppkandidaterna

I diskussionen om personvalet förväntade man sig att väljarna skulle rösta på personer utanför valbar plats på partiernas valseddlar med avsikten att ”kryssa in” dem i fullmäktige eller riksdagen. Men dessa förväntningar kom på skam. Bara en av tio röster tillföll personer som stod långt ner på valseddlarna medan övriga nio gick till personer så högt placerade att de hade fått sitt mandat även utan kryss. En vanlig åsikt i debatten har varit att väljarna ”röstat fel”, genom att kasta meningslösa röster på politiker som satt säkert på sina mandat.

Vår analys av personvalet utgår från ett annorlunda perspektiv på väljarnas röstningsbeteende. För det första krävs det mycket information för att göra ett välgrundat beslut i att kryssa någon långt ner på valsekeln. Väljaren behöver känna till egenskaperna inte bara hos den kandidat de tänker kryssa men också hos de kandidater som riskerar att slås ut. Det är bara om man gillar sin kandidat bättre än alla de som står på valbar plats som det blir rimligt att försöka ”kryssa in” någon ny. Det är därför inte förvånande att den vanligaste orsaken till att väljarna inte kryssar någon politiker alls är att de upplever sig sakna tillräcklig kunskap om kandidaterna (SOU 2007:68).

För det andra är det inte säkert att väljarna borde strunta i att kryssa även om de stödjer partiets egen rangordning. Om andra väljare kryssar så

riskerar kandidaterna på valbar plats att åka ut. Men detta händer inte om dessa har *fler* kryss, vilket gör det fullt logiskt att välja att kryssa någon långt upp på listan givet att man föredrar denne framför kandidater längre ner på listan.

Figur 1 visar den genomsnittliga fördelningen av personröster på de tio första kandidaterna på ett partis valsedel. I den genomsnittliga kommunala partigruppen får valsedelns förstanamn hela 35 procent av partiets totala antal kryss, kandidat nummer två 13 procent och kandidat nummer tre 10 procent.

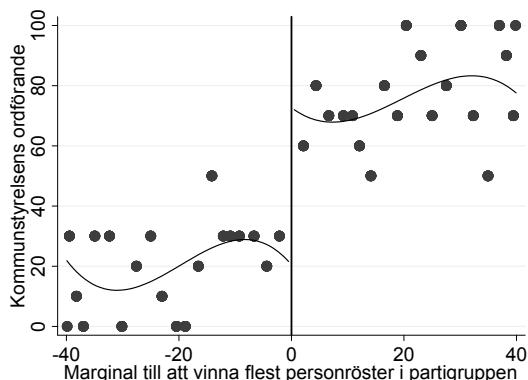
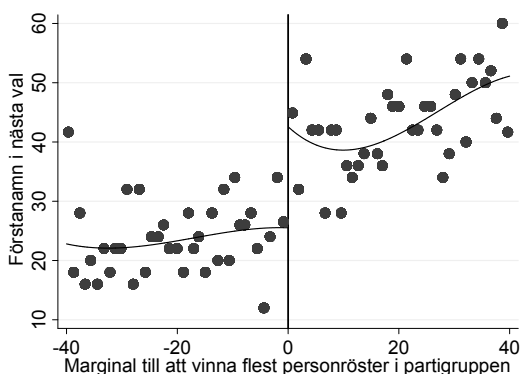
3. Partierna belönar personkryss med makt

Som vi redan nämnt löser vi problemen med en naiv jämförelse av maktpositioner och framgång i personvalet med en RDD. Vi betraktar då personvalet som en tävling mellan kandidaterna i en partigrupp. Tävligen har en vinnare och en tvåa: de personer som får flest och näst flest kryss. Av alla dessa tävlingar urskiljer vi de fall där skillnaden i antalet kryss mellan ettan och tvåan är särskilt liten. Det snarlika antalet kryss innebär att de två personerna är i stort jämbördiga när det gäller alla de egenskaper som ger kryss och samtidigt underlättar en politisk karriär. Samtidigt kan endast en av dessa kandidater få flest kryss och därmed bli listvinnare. Vi kan också se det som att de nära valen ger en slumpmässig fördelning mellan vinnare och förlorare.

Om vinnarna i dessa nära val är nära nog slumpmässiga kan vi skatta den kausala effekten av att vinna flest personröster genom att jämföra hur de kommunala partierna tilldelat förtroendeuppdrag till vinnare respektive förlorare. En skillnad dem emellan i fördelningen av förtroendeuppdrag betyder att denna beror just av vinsten i personvalet snarare än skillnader mellan ettan och tvåans egenskaper. I praktiken undersöker vi om det finns en statistiskt signifikant skillnad i andelen av dessa nära vinnare och nära förlorare som erövrar någon av de två maktpositioner vi undersöker: förstanamn på valsedelns och kommunstyrelsens ordförande (KSO).

Våra data innefattar alla personer som stått på en kommunal valsedel i något parti i något val sedan personvalet infördes år 1998. För alla dessa politiker känner vi till exakt hur många personkryss de fick i varje val. Vi känner också till deras plats på valsedelns såväl som deras inkomst, utbildning, födelse-region, ålder m m. För valen 2006 och 2010 vet vi också vilka förtroende-poster kandidaterna fått efter valet, inklusive vem som utsetts till KSO.

Vi undersöker alltså om partierna tar hänsyn till fördelningen av personkryss när de fattar två beslut: vem blir KSO efter valet? Och vem blir förstanamn på valsedelns i *nästa* val? När det gäller KSO kan vi förstås bara studera de partier som faktiskt kan tillsätta denna position, nämligen det största partiet i kommunfullmäktiges politiska majoritet. När det gäller förstanamnet på valsedelns i nästa val kan vi däremot studera alla partier i varje kommun.

Figur 2 Effekten av att vinna flest personröster för ett parti i kommunalvalet

Källa: Egna beräkningar.

Figur 2 illustrerar våra huvudresultat. Den vänstra figuren visar analysen för valsevelns förstanamn och den högra visar analysen för KSO. Den horisontella axeln i figurerna beskriver skillnaden i personröster mellan den kandidat som fick flest kryss på hela valseveln och den som fick näst flest kryss. Ett värde på 1 procent betyder alltså att en politiker vann personvalet med en procentenhets marginal medan ett värde på -1 procent betyder att en politiker förlorat personvalet med en procentenhets marginal. Nära den vertikala linjen är det alltså väldigt jämnt mellan de två kandidaterna med flest röster.

Varje punkt i den vänstra grafen (förstanamn på valseveln) visar ett genomsnitt för 50 stycken kandidater. I den högra grafen (för KSO) är det i stället 10 politiker bakom varje punkt. Placeringen på Y-axeln visar den genomsnittliga andelen politiker av dessa grupper om 50 eller 10 som blir förstanamn i nästa val, respektive KSO efter valet.

När vi rör oss till höger på X-axeln och närmar oss den horisontella linjen blir alltså personvalet mer jämnt och väldigt nära gränsen är det i stort slumpmässigt vilken politiker som går segrande ur kryss-striden. Om vi jämför utfall precis till vänster om linjen med dem precis till höger kan vi alltså se om en marginell vinst i antalet personröster påverkar sannolikheten att få politisk makt. I båda figurerna ser vi hur punktsvärmen tycks ta ett rejält hopp uppåt när vi passerar den vertikala linjen, dvs när vi jämför nära förlorare (precis till vänster) med nära vinnare (precis till höger).

Genom att studera de regressionsekvationer som ligger bakom dessa grafer kan vi räkna fram hur sannolikheten att bli KSO eller förstanamn ökar vid en knapp vinst av personvalet. Sannolikheten att bli KSO ökar med mellan 25 och 30 procentenheter – gentemot ett basvärde strax över 20 procents sannolikhet att bli KSO för de som vinner nästflest personröster – vilket måste ses som en dramatisk ökning. Sannolikheten att bli förstanamn ökar med ca 15 procentenheter, gentemot ett basvärde mellan 20 och 25. Samtliga skattningmetoder som brukar används för RDD visar att dessa skift är signifikanta. Dessutom kan vi validera antagandet att vinnarna och förlorarna i genomsnitt har samma egenskaper genom flera olika test.

I en mer utförlig analys undersöker vi om resultaten gäller oavsett vinnarens och tvåans position på valsekeln. Är partierna lika benägna att ge makt till en politiker om de vunnit personvalet från en plats långt ner på valsekeln snarare än en plats långt upp? Vår analys visar att svaret är nej. En person längre ner än nummer tre på valsekeln kan inte förvänta sig någon ytterligare makt genom en knapp personvalsvinst. Däremot är partierna mycket lyhörda för fördelningen av röster bland de tre politiker som står överst på listan.

Dessa resultat lär oss att de kommunala partierna tar stor hänsyn till personkryssen när de fördelar politisk makt. Men denna hänsyn är inte ovillkorlig. Om inte politikern redan står högt på valsekeln är det mycket osannolikt att hen tilldelas partigruppens mest inflytelserika position vid vinst genom personval. För de som redan har en hög position på valsekeln är effekten däremot dramatisk.

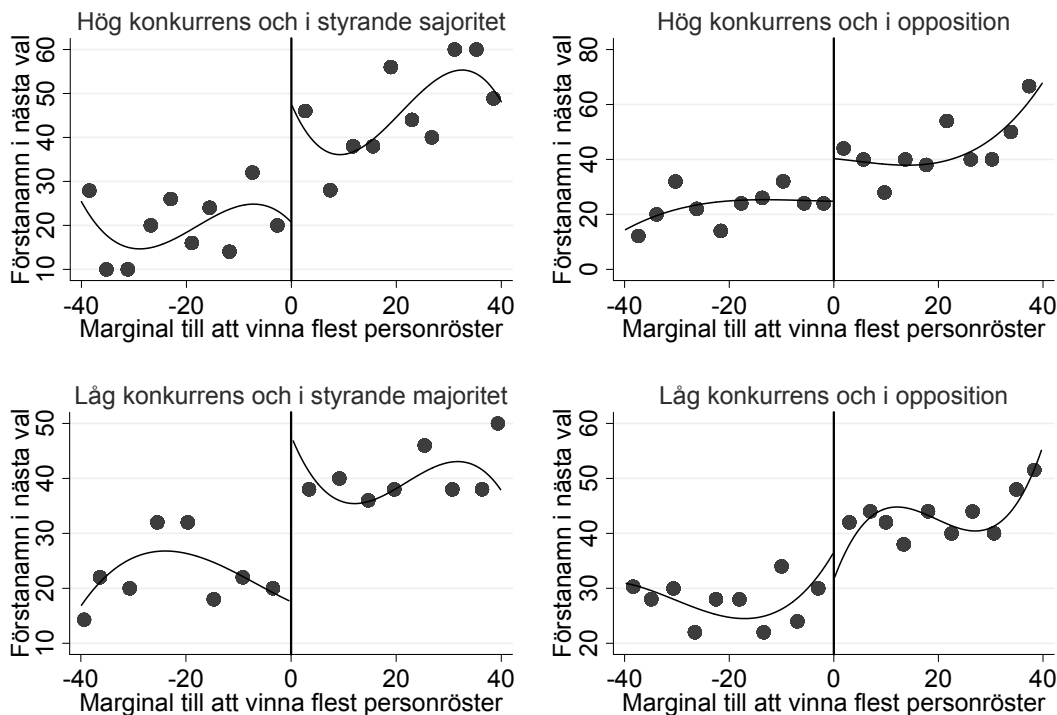
4. Bryr sig partier om personvalet även om de har maktmonopol?

Det är ingen nyhet för nationalekonomer att monopolmakt ger ineffektiva beteenden på ekonomiska marknader. Företag med monopolmakt kan höja sina priser och arbeta mindre effektivt utan att förlora inkomster. På politiska marknader verkar samma princip gälla: partier som inte utsätts för konkurrens från andra partier fattar sämre ekonomiska beslut och nominerar sämre politiker (Stigler 1972; Besley m fl 2010; Galasso och Nannicini 2011).

I ett betydande antal svenska kommuner har den politiska makten aldrig växlat från vänster till höger. Dessutom innehar ofta ett enskilt parti, Socialdemokraterna, mer än hälften av alla mandat i kommunfullmäktige. Det ligger nära till hands att tro att dessa partier skulle vara minde lyhörda för personvalsresultatet. Ett parti som sitter säkert vid makten kanske inte behöver byta ut toppskiktet för att behålla väljarnas förtroende.

Det finns dock goda argument för partierna att lyssna på personrösterna även när de sitter säkert vid makten. Dessa argument hittar vi i litteraturen om varför partier i majoritetsvals system frivilligt väljer att införa primärval där de överlämnar makten över nomineringar till sina väljare. I dagens Latinamerika, såväl som i USAs delstater under slutet på 1800-talet, var det de partier som satt säkert vid makten, snarare än de som var utsatta för politisk konkurrens, som införde primärval. Anledningen var att partierna ville motverka konflikter inom partiet genom att skapa en mer transparent nomineringsprocess.

Figur 3 illustrerar resultaten när vi delar upp våra data mellan kommuner med hög politisk konkurrens (röstskillnaden mellan blocken över eller under medianen) och mellan partier i opposition och i en styrande majoritet. Analysen följer i övrigt samma linjer som i figur 2 (varje punkt representerar femtio politiker). Vi ser att en personvalsvinst kan ge utslag

Figur 3 Källa: Egna beräkningar.
 Effekten av att vinna flest personröster beroende av politisk konkurrens och maktposition

vid hög politisk konkurrens. Men effekten är starkast och tydligast i de partier som sitter vid makten i kommuner med låg politisk konkurrens. Resultaten för när partierna lyssnar på personvalsutfallet följer därmed samma mönster som införandet av frivilliga primärval. Detta tyder således på att personvalet inför ett element av politisk konkurrens inom partier i kommuner där det tidigare inte fanns någon konkurrens mellan partier.

5. Föredrar väljare och partier kompetenta ledare?

Vår analys så här långt visar att kommunala partigrupper tar hänsyn till antalet personkryss när de fördelar politisk makt. En naturlig följdfråga är vilka politiker väljarna vill ha? Har väljarnas ökade inflytande gjort att makten växlat händer till förmån för mer kompetenta personer?

Genom att jämföra egenskaperna hos politiker med olika många personröster kan vi undersöka sambandet mellan egenskaper och kryss. Vi mäter politikernas kompetens på två sätt. Det första måttet gäller bara manliga politiker och utgår från deras resultat på mönstringen till svensk militärtjänst. Under den långa period som denna mönstring var obligatorisk tror vi att det skrivna provet för kognitiv förmåga och den muntliga intervjun

för utvärdering av ledaregenskaper ger bra mått på två olika typer av kompetens. Analysen innefattar däremot inte de senare årgångarna av rekryter som inte hade samma starka incitament att göra sitt bästa på proven.

Det andra kompetensmättet bygger på information om politikernas inkomster. En detaljerad beskrivning av måttet finns att läsa i Besley m fl (2013), men något förenklat bygger det på antagandet att en väljare föredrar att bli representerad av en politiker med liknande utbildnings och yrkesbakgrund som hen själv. Givet denna likhet fördrar väljaren också den mest kompetenta person som finns att tillgå. Genom att jämföra lönenivåerna för politiker som är lika gamla, jobbar inom samma yrkesgrupp och har samma utbildningsnivå antar vi att politikerns framgångar på arbetsmarknaden speglar kompetensen. Även om detta mått inte är teoretiskt perfekt visar vår analys att det fångar något viktigt. Personer med hög kompetens har mer framgångsrika politiska karriärer än de med låg. Det viktigaste resultatet är dock att personer med hög kompetens enligt vårt mått får fler personröster.

Vi visar först att väljarna föredrar kandidater med höga poäng på mönstringen och höga värden på vårt inkomstbaserade kompetensmått när de sätter sina personkryss. Sen genomför vi samma analys som förut – genom att jämföra knappa vinnare och knappa förlorare i personvalet – betingat på våra kompetensmått. Det visar sig då att mer kompetenta kandidater får större skjuts mot politisk makt tack vare sina kryss än mindre kompetenta kandidater. Partierna är alltså mer lyhörda för resultatet i personvalet i de fall där en mer kompetent politiker vann flest kryss.

6. Slutsatser

Personvalet har haft stor betydelse för fördelningen av politisk makt inom partier i svenska kommuner. Därmed har personvalet skapat en direkt länk mellan väljarna och de valda, men inte på det sätt som ursprungligen avsågs. Relativt få politiker har fått ett nytt mandat i kommunfullmäktige tack vare sina kryss. Å andra sidan har fördelningen av kryss bland dem som redan sitter säkert haft stor betydelse. Att personvalet gett väljarna inflytande över partiernas toppositioner innebär att de har större möjligheter att utkräva ansvar, vilket också var reformens uttryckliga avsikt.

Våra observationer av svenska väljare och partier visar på viktiga paralleller med de primärval som ofta förekommer i valsysteem med enmansvalkretsar. Väljarna tenderar att kryssa på sin favoritkandidat och partierna tenderar att ge partigruppens främsta position till den mest kryssade politikern. Partiernas tendens att lyssna på personrösterna följer ett mönster som också gäller för införandet av frivilliga primärval i majoritetssystem. Sådana val har främst satts i sjön av starka majoritetspartier, med avsikten att skapa transparens och stävja inre splittring.

Ett annat viktigt resultat är att väljarna lägger sina röster på de mest kompetenta politikerna. Dessutom är det mer sannolikt att partier belö-

nar en personröstvinnare med en topposition om hen är kompetent. Denna aspekt av personvalet kan förväntas leda till ett bättre urval av personer till politikens toppositioner.

Våra slutsatser kan låta positiva. Men det är värt att påminna om att deltagandet i personvalet är relativt litet. Bara en tredjedel av väljarna gör sin röst hörd på detta sätt. Undersökningar som jämför de socioekonomiska egenskaperna hos dem som utnyttjar sin personröst och dem som inte gör det har visat att grupperna är tämligen lika. Det är något mer vanligt att personrösta om man är ung, högutbildad eller man, men skillnaderna är små. Något som förenar dem som personröstar är däremot ett större intresse för och en större kunskap om politik. På detta sätt kan man hävda att reformen gett ökat inflytande åt en "elit" av väljare. Men det bristande deltagandet kan spegla bristande information bland väljarna om partiernas villighet att ta intryck av deras personröster. Ett exempel från den politiska verkligheten får därför avsluta vår artikel. I Övertorneå meddelade Socialdemokraterna inför valet 2010 att kandidaten med flest personröster på deras valsedel skulle utses till kommunstyrelsens ordförande. Hela 75 procent av partiets väljare kryssade!

REFERENSER

- Andeweg, R (2005), "The Netherlands: The Sanctity of Proportionality", i Gallagher, M och P Mitchell (red), *The Politics of Electoral Systems*, Oxford University Press, Oxford.
- Barro, R (1973), "The Control of Politicians: An Economic Model", *Public Choice* vol 14, s 19–42.
- Besley, T, O Folke, T Persson, och J Rickne (2013), "Gender Quotas and the Crisis of the Mediocre Man: Theory and Evidence from Sweden", IFN Working Paper 985, Stockholm.
- Besley, T, T Persson, och D Sturm (2010). "Political Competition, Policy and Growth: Theory and Evidence from the United States", *Review of Economic Studies*, vol 77, s 1329–1352.
- Berggren, N, N Karlson och J Nergelius (2001), *Den konstitutionella revolutionen*, City University Press, Stockholm.
- Brommesson, D (2006), "Att dra konsekvenser av personvalet", ledare i *Kristianstadsbladet*, 10 november 2006, <http://www.kristianstadsbladet.se/opinion/article1094536/Att-dra-konsekvenser-av-personvalet.html>.
- Crisp, B F, O Santiago, M Malecki och M Sher (2013), "Vote-Earning Strategies in Flexible List Systems: Seats at the Price of Unity", under utgivning i *Electoral Studies*.
- Ferejohn, J (1986), "Incumbent Performance and Electoral Control", *Public Choice*, vol 50, s 5–25.
- Folke, O och J Rickne (2012) "Personröster och politiska karriärer", *SNS Analys*, nr 4.
- Galasso, V och T Nannicini (2011), "Competing on Good Politicians", *American Political Science Review*, vol 105, s 79–99.
- Lijphart, A (1984), *Democracies: Patterns of Majoritarian and Consensus Government in Twenty One Countries*, Yale University Press, New Haven CT.
- Mueller, W (2005), "Austria: A Complex Electoral System with Subtle Effects", i Gallagher, M och P Mitchell (red), *The Politics of Electoral Systems*, Oxford University Press, Oxford.
- Powell, B (1984), *Contemporary Democracies: Participation, Stability and Violence*, Harvard University Press, Cambridge MA.
- SOU 2007:68, *Ett decennium med personval*, Fritzes, Stockholm.
- SOU 2008:125, *En reformerad grundlag*, Fritzes, Stockholm.
- Stigler, G (1972), "Economic Competition and Political Competition", *Public Choice*, vol 13, s 91–106.
- Taagepera, R och M Shugart (1989), *Seats and Votes: The Effects and Determinants of Electoral Systems*, Yale University Press, New Haven.